

BNO

White paper verantwoord gebruik Artificial Intelligence

Artificial Intelligence (AI) gaat de ontwerpwereld veranderen en wanneer je als ontwerper gebruik maakt van AI-tools in jouw ontwerpproces, is het belangrijk dit op een juridisch en ethisch verantwoorde manier te doen.

Deze White paper van de [Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers \(BNO\)](#) is bedoeld om eerste handvatten te bieden wanneer je in je ontwerpproces gebruikmaakt van generatieve AI-tools zoals, [ChatGPT](#), [Midjourney](#), [Adobe Firefly](#) of bijvoorbeeld [DALL.E](#). Deze en andere tools bieden ontwerpers nieuwe mogelijkheden om creatieve werken te genereren in de breedste zin van een ontwerpproces. Hoewel de mogelijkheden eindeloos lijken, is het belangrijk rekening te houden met ethische aspecten en mogelijke juridische complicaties voor een verantwoord gebruik van deze tools.

Om een goed beeld te geven van de juridische complicaties bij het gebruik van AI-tools, is het in de eerste plaats nuttig globaal uit te leggen hoe AI werkt. Daarnaast zullen we in deze White Paper ingaan op vijf pijlers die in ieder geval van belang zijn bij het gebruik van generatieve AI-tools.

Hoe werkt (generatieve) AI?

Artificial Intelligence (AI) komt in het kort neer op de vaardigheid waarbij technische systemen zelf dingen waar kunnen nemen en daarmee mensachtige vaardigheden kunnen tonen. Een belangrijk onderdeel van AI is daarbij Machine Learning (ML). ML is het proces waarbij data door middel van een algoritme wordt getraind tot een specifiek Model om een bepaalde taak uit te voeren. Het algoritme is daarbij in feite de procedure om een taak uit te voeren en daarbij te leren van voorbeelden.

De data kunnen op verschillende manieren worden getraind, waarbij supervised learning en unsupervised learning het meest relevant zijn. Bij supervised learning wordt de data gelabeld. Bijvoorbeeld door getallen te zetten achter verschillende handgeschreven cijfers. Vervolgens kan een algoritme leren te voorspellen welk getal achter een nieuw handgeschreven cijfer rust. Bij unsupervised learning, is de data niet gelabeld en gaat het algoritme zelf op zoek naar specifieke patronen om voorspellingen te doen.

Relatief nieuw in de wereld van ML, zijn algoritmes die werken op basis van generatiemodellen. Daarbij wordt geen gelabelde data gebruikt en leert het algoritme voorspellingen te doen door zichzelf te controleren en te verbeteren. Veel AI-tools, zoals ChatGPT en Midjourney, werken op basis van generatieve AI.

Het grote verschil tussen algemene AI en generatieve AI, zit concreet in de toepassing. Waar AI zich in het algemeen richt op het uitvoeren van specifieke taken, richt generatieve AI zich op het creëren van nieuwe inhoud op basis van voorspellingen. Vooral daarom zullen generatieve AI-tools van grote invloed op de ontwerpsector zijn.

Een schrijnend punt is dat veel tools die werken op basis van generatieve AI, data verzamelen (scrapen) zonder toestemming van de rechthebbende. In samenwerking met haar partners van de Federatie Beeldrechten, zet de BNO zich in om de positie van makers ten aanzien van dit punt te versterken. Zie voor meer informatie en praktische tips over dit onderwerp ons [Dossier Artificial Intelligence](#).

Waar moet je op letten wanneer je (generatieve) AI-tools gebruikt in jouw ontwerpproces?

Hoewel nog veel onduidelijk is in de wereld van AI en veel zaken kunnen veranderen, kunnen onderstaande pijlers in ieder geval van belang zijn wanneer je gebruik maakt van generatieve AI-tools. Deze pijlers worden in deze White Paper waar mogelijk geüpdatet. Deze pijlers worden in deze White Paper waar mogelijk geüpdatet.

1. Gebruik AI als creatieve tool en niet voor rechtstreekse eindresultaten
2. Respecteer intellectuele eigendomsrechten van anderen
3. Let op de gebruiksvoorwaarden van AI-tools
4. Wees voorzichtig met wat je invoert in AI-tools
5. Wees transparant over het gebruik van AI in jouw ontwerpproces

1. Gebruik AI als creatieve tool en niet voor rechtstreekse eindresultaten

Belangrijk is de vraag in hoeverre [auteursrecht](#) rust op werken die (mede) tot stand komen door middel van AI. Dit is relevant om te kunnen bepalen of je een werk exclusief kan exploiteren. Hierover is momenteel veel discussie en bestaat nog geen zekerheid. In het huidige Europese juridisch kader, rust alleen auteursrecht op concrete werken die tot stand komen door het doen van menselijke creatieve keuzes. Dit betekent dat een AI-tool zelfstandig geen auteursrechtelijk beschermde output kan genereren, maar een gebruiker mogelijk wel. In hoeverre een gebruiker auteursrechtelijk beschermde werken kan genereren met behulp van AI, zal vooral afhangen van de gemaakte creatieve keuzes door de ontwerper. Daarbij kan in een ontwerpproces gedacht worden aan de input die je geeft om een AI-tool iets te laten genereren, maar zullen de creatieve keuzes ten aanzien van de output het meest relevant zijn. Ten aanzien van de input bij het gebruik van AI-tools kan gedacht worden aan creatieve keuzes bij het maken van een prompt. Wat betreft de output kunnen creatieve keuzes worden gemaakt door middel van aanpassingen en bewerkingen. Hoewel nog niets zeker is, is het aannemelijk dat hoe meer creatieve keuzes worden gemaakt door de gebruiker van een AI-tool, hoe groter de kans is dat het mede door AI gecreëerde werk in aanmerking komt voor auteursrechtelijke bescherming. Gebruik AI daarom als creatieve tool en niet voor rechtstreekse eindresultaten.

Omdat in de toekomst steeds meer creatieve content vrijwel volledig door AI gegenereerd kan worden, is het raadzaam je ontwerpproces vast te leggen wanneer je gebruik maakt van AI in je ontwerpproces. Sla (bijvoorbeeld in PDF) op welk onderdeel van je werk volledig door AI gegenereerd is en hoe zich dat houdt tot het eindresultaat. Door vast te leggen hoe je AI hebt ingezet, is het eenvoudiger om aan te tonen dat je zelf ook creatieve keuzes hebt gemaakt in je ontwerpproces. Hoewel dit geen zekerheid biedt over de auteursrechtelijke beschermbaarheid, is het mogelijk een stok achter de deur wanneer hier discussie over ontstaat.

2. Respecteer intellectuele eigendomsrechten van anderen

Veel generatieve AI-tools, zoals Midjourney en DALL.E, zijn getraind op beeldmateriaal van anderen waar geen toestemming voor is verleend. Wanneer je gebruikmaakt van deze tools, geeft dat het risico inbreuk te maken op intellectuele eigendomsrechten van derden.

Wat betreft het auteursrecht, is het in de eerste plaats niet toegestaan 1-op-1 iets te kopiëren van iemand anders. Daarnaast kan ook sprake zijn van inbreuk wanneer auteursrechtelijk beschermde elementen van iemand worden overgenomen in een nieuw ontwerp. Omdat veel generatieve AI-tools niet transparant zijn over welke werken worden gebruikt bij het genereren van nieuwe inhoud, loop je het risico inbreuk te maken op rechten van anderen. Hoe meer je generatieve AI gebruikt om rechtstreekse eindresultaten te genereren, hoe groter dat risico zal zijn. Alleen daarom is het al raadzaam om AI als hulpmiddel in te zetten en niet om rechtstreekse eindresultaten te creëren.

Om het risico op inbreuk verder in te perken, is het in de eerste plaats verstandig en ethisch wenselijk om AI-tools geen content te laten genereren in de stijl van iemand anders. Hoewel een specifieke stijl auteursrechtelijk niet wordt beschermd, zal de kans groter zijn dat een AI-tool content met auteursrechtelijk beschermde elementen creëert wanneer je een AI-tool de opdracht geeft iets te genereren in iemands stijl.

Daarnaast is het verstandig om het (mede) door AI gecreëerde eindresultaat te controleren op bestaande werken met behulp van een reverse image tool. [TinEye](#) en [Google Images](#) zijn daar voorbeelden van.

Tot slot is het ook raadzaam meer rekening te houden met andere bestaande intellectuele eigendomsrechten zoals modelrechten (voor producten) en merkenrechten. Om je eindresultaat te controleren op bestaande modellen, kan je bijvoorbeeld gebruik maken van [DESIGNview](#). Bestaande (beeld)merken kunnen gevonden worden via [TMview](#).

Hoewel bovenstaande aanbevelingen het risico op inbreuk in kunnen perken, bieden ze geen garantie dat geen inbreuk gemaakt wordt op bestaande intellectuele eigendomsrechten wanneer je gebruik maakt van generatieve AI-tools.

3. Let op de gebruiksvoorwaarden van AI-tools

Wanneer je gebruikmaakt van generatieve AI-tools, moet je akkoord gaan met de bijbehorende voorwaarden van deze tools. Hier zitten juridische consequenties aan. Met name de vraag wat je concreet met de door de tools gegenereerde werken mag doen, maar ook wie verantwoordelijk is voor het gecreëerde werk zijn belangrijke punten. Hoewel deze voorwaarden regelmatig aan verandering onderhevig zijn, vind je onderstaand een globale schets over deze punten ten aanzien van een aantal veelgebruikte AI-tools.

- **[Terms of Use OpenAI](#)** (geldt voor ChatGPT en DALL.E)
Wanneer je gebruikmaakt van de tools die OpenAI biedt, mag je de content die je ermee genereert vrij gebruiken voor alle doeleinden zolang je voldoet aan de voorwaarden. OpenAI geeft daarbij geen garantie dat de content die de tools genereren uniek zijn. Verder geef je OpenAI toestemming de content die jij invoert te gebruiken en ben je zelf niet alleen volledig verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de gegenereerde content, maar ook voor hetgeen je zelf invoert. Wanneer een claim ontstaat door jouw gebruik van OpenAI vrijwaar je het bedrijf volledig voor alle kosten en schade.
- **[Terms of Service Midjourney](#)**
De voorwaarden van Midjourney bepalen dat alleen wanneer je voor de dienstverlening betaalt, je de eigendom krijgt over hetgeen je creëert. Dit geldt niet wanneer je een gratis account gebruikt. In dat geval krijg je een niet-exclusieve licentie (onder [Creative Commons](#)) om het materiaal te gebruiken. In alle gevallen ben je zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheid over hetgeen je invoert en hetgeen je creëert en vrijwaar je Midjourney voor eventuele schade. Daarnaast verschaf je Midjourney bij gebruik altijd een zeer uitgebreide licentie om hetgeen je invoert en genereert te gebruiken voor alle doeleinden. Verder wordt bij bepaalde abonnementsvormen de content die je creëert gedeeld in de community.

Samenvattend bieden bovenstaande tools (en veel andere) ruime gebruiksmogelijkheden met betrekking tot de content die je creëert. Daartegenover staat dat ze geen garantie bieden ten aanzien van de uniciteit van wat je creëert of in hoeverre de gegenereerde content inbreuk maakt op rechten van anderen. Daarom is bij gebruik van deze tools voorzichtigheid geboden.

Interessant in dit licht is de AI-tool [Adobe Firefly](#), dat zich momenteel in de betaversie bevindt. Adobe claimt daarbij alleen data te trainen die afkomstig is van gelicentieerde afbeeldingen of afbeeldingen waar geen auteursrecht meer op rust. Daarnaast onderzoekt Adobe de mogelijkheid gebruikers te vrijwaren tegen mogelijke claims op intellectuele eigendom. Omdat Adobe Firefly zich nog in de betaversie bevindt, mag het op basis van de [voorwaarden](#) nog niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt.

4. Wees voorzichtig met wat je invoert in AI-tools

Bij gebruik van de meeste AI-tools ben je verantwoordelijk voor hetgeen je invoert en geef je daarnaast de tools ook toestemming jouw input te gebruiken. Wat concreet gebeurt met de informatie die je invoert is vaak onduidelijk. Daarom is het essentieel voorzichtig om te gaan met hetgeen wat je invoert.

In de eerste plaats is het in ieder geval belangrijk geen materiaal in te voeren waar intellectuele eigendomsrechten van anderen op rusten en je geen toestemming hebt om het materiaal te gebruiken. Daarnaast is het van belang geen persoonsgegevens, zoals namen en adresgegevens, te gebruiken bij de inzet van AI-tools. Verder is het belangrijk geen bedrijfsgevoelige of geheime informatie in te voeren. Daarbij kan worden gedacht aan eigen bedrijfsgeheimen, maar vooral aan bedrijfsgevoelige informatie van je opdrachtgever. Met name wanneer je in het kader van een opdracht een Non-Disclosure Agreement bent overeengekomen, is dat absoluut iets om rekening mee te houden bij het gebruik van AI-tools.

5. Wees transparant over het gebruik van AI in jouw ontwerpproces

Omdat de juridische consequenties bij het gebruik van (generatieve) AI-tools nog niet volledig zijn uitgekristalliseerd, is het een optie hierover transparant te zijn naar je opdrachtgever om onduidelijkheden te voorkomen. Je weet immers nooit 100% zeker of het door AI gegenereerde werk inbreuk maakt op rechten van anderen en in hoeverre het (mede) door AI gemaakte ontwerp wordt beschermd door intellectuele eigendom. Dit zou kunnen betekenen dat je opdrachtgever bepaalde resultaten uit de opdracht niet exclusief kan gebruiken.

In het algemeen, maar zeker wanneer een opdrachtgever verlangt dat je gebruikmaakt van AI en je er ook eindresultaten mee genereert, is het aan te bevelen afspraken te maken over de risico's.

Wanneer je met de Algemene Voorwaarden van de BNO werkt, spreek je in ieder geval af dat je in het kader van de uitvoering van de opdracht geen onderzoek hoeft te doen naar bestaande IE-rechten of de beschermbaarheid door intellectuele eigendom van het eindresultaat (art. 2.4 AV BNO). Daarnaast garandeer je dat het geleverde door jou is ontworpen en voor zover er auteursrechten op het resultaat rusten jij de maker bent (art. 9.1 AV BNO). Ook garandeer je dat jouw ontwerp geen inbreuk maakt op rechten van anderen voor zover je redelijkerwijs behoort te weten (art. 9.1 AV BNO). Daarnaast vrijwaart de opdrachtgever jou voor aanspraken van derden bij het gebruik van het resultaat voor zover je de garantie bepaling niet schendt (art. 9.2. AV BNO)

In het geval je werk in opdracht (mede) tot stand komt met behulp van generatieve AI, is het daarom in ieder geval raadzaam de garantie die je geeft in te perken. Je zou bijvoorbeeld aan de garantie bepaling uit art. 9.1 toe kunnen voegen dat de garantie bepaling niet van toepassing is op resultaten of onderdelen van resultaten die tot stand zijn gekomen of mede tot stand zijn gekomen met behulp van generatieve AI-toepassingen.

Samenvattend

Generatieve AI zal de ontwerpwereld veranderen. Wil jij gebruik maken van deze toepassingen, probeer dat dan op een verantwoorde manier te doen. Wees je in de eerste plaats bewust van de voorwaarden van de desbetreffende tool. Probeer vervolgens de AI-tool zoveel mogelijk als hulpmiddel in te zetten waarbij je rechten van anderen respecteert en waarbij je je eigen menselijke creatieve keuzes volop inzet. Daarnaast is het raadzaam terughoudend om te gaan met hetgeen je in een AI-toepassing invoert en transparant te zijn naar je opdrachtgever over het gebruik van generatieve AI in je ontwerpproces.

Geschreven door: Jordi Vreeling, jurist BNO

Ben je lid van de BNO en heb je aanvullende vragen of vragen van andere zakelijke of juridische aard? Neem dan contact op met BNO Advies via zakelijkadvies@bno.nl of juridischadvies@bno.nl.

Deze White paper is met de grootste zorgvuldigheid opgesteld. De BNO aanvaardt echter geen aansprakelijkheid voor nadelige gevolgen of schade, van welke aard ook, voortkomend uit gebreken in de inhoud of uit gebruik daarvan.

White paper verantwoord gebruik Artificial Intelligence
Datum laatste bewerking: 14 juli 2023